

Sygn. akt I C 221/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 listopada 2020 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Łucja Oleksy-Miszczuk
Protokolant:	sekretarz sądowy Wioleta Motyczka

po rozpoznaniu w dniu 5 listopada 2020 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa Syndyka masy upadłości R. D.

przeciwko J. S.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

- 1) oddała powództwa;
- 2) zasądza od powoda Syndyka masy upadłości R. D. na rzecz pozwanej J. S. kwotę 5.417 (pięć tysięcy czterysta siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSO Łucja Oleksy-Miszczuk

Sygnatura akt IC 221/20

UZASADNIENIE

Syndyk masy upadłości R. D. wniósł o uznanie za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości umowę sprzedaży nieruchomości zawartą dnia 15 lipca 2015r. przez pozwaną J. S. z (...) Spółką z o.o. (...) Spółką komandytową – w zakresie nieuwzględnienia R. D. jako współwłaściciela nieruchomości w 1/2 ewentualnie uznanie za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości darowizny środków pieniężnych w kwocie 142. 320, 86 zł dokonanej przez R. D. na rzecz J. S.. W uzasadnieniu podniósł, że upadły R. D. został skazany wyrokiem wydanym w sprawie III K 413/18 Sądu Rejonowego w Gliwicach za czyn popełniony na szkodę (...) Spółka z o.o. w Z.. W toku tego postępowania prokurator wydał postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym, na mocy którego dokonano wpisu hipoteki przymusowej na spornej nieruchomości. Hipoteka ustanowiona została jako zabezpieczenie na mieniu stanowiącym własność upadłego w związku z zagrożeniem zwrotem na rzecz pokrzywdzonej spółki korzyści majątkowej z popełnionego przestępstwa. Wartość tej korzyści obejmowała kwotę 142.320,86 zł. Powód wywodził, że uzyskaną korzyść majątkową upadły przekazał pozwanej, a za uzyskane w ten sposób środki pozwana zakupiła sporną nieruchomość. Na rozprawie dniu 22 września 2020r. pełnomocnik powoda podkreślił, że wysokość udziałów dłużnika w nieruchomości ewentualnie wartość darowizny powód ustalił w oparciu o wartość środków przywłaszczonych przez dłużnika na szkodę pracodawcy, ale niewykluczone, że upadły przekazywał pozwanej także inne środki pochodzące z jego dochodów lub zobowiązań, czym działał na szkodę wierzycieli.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości. Zakwestionowała twierdzenie jakoby R. D. przekazywał jej środki na zakup mieszkania i aby dokonywał na jej rzecz darowizny. Zakwestionowała również aby R. D. w chwili dokonywania przez nią zakupu mieszkania był niewypłacalny, a zatem aby ziściły się przesłanki stosowania art. 527 k.c. (odpowiedź na pozew k. 42).

Sąd ustalił co następuje:

Pozwana jest pracownikiem biurowym. Jest rozwiedziona, ma jedną dorosłą córkę. Przed zakupem spornej nieruchomości zamieszkiwała wraz z córką w lokalu przy ul. (...) w Z.. W roku 2001 uzyskała przekształcenie lokatorskiego spółdzielczego prawa do tego lokalu w spółdzielcze prawo własnościowe. Lokal był niewielki – 37,91 m² (przydział lokalu k. 220). Mieszkanie to następnie darowała córce.

Od roku 1998 pozwana czyniła oszczędności celem zakupu dla siebie innego mieszkania. Prowadziła skromny tryb życia, w bieżącym utrzymaniu korzystała z pomocy swoich rodziców. Przez cały czas pozwana pracowała, a zarabiane środki przeznaczała na oszczędności. Jej dochody brutto w roku 2012 wynosiły - 67.335,50 zł, w roku 2013 – 62.789,73 zł, w roku 2014 - 67.464,08 zł., w roku 2015 – 80.620,25 zł (zeznania podatkowe pozwanej k. 68 i nast.).

W 2008 roku pozwana otrzymała od swego ojca darowiznę w wysokości około 111.000,- zł.

Pozwana lokowała oszczędności i środki uzyskane z darowizny w różnych bankach. Starła się wybierać najkorzystniejsze oferty, zwracała uwagę na wysokość oprocentowania wkładów. Zgromadzone środki przenosiła w zależności od opłacalności oferty banku na różne lokaty. Między innymi posiadała konto w (...). Konto to zostało zlikwidowane w dniu 28 lutego 2014r. – stan konta w dacie likwidacji wynosił 229.862,32 zł (zaświadczenie z banku k. 63), pozwana założyła również w marcu 2013r. depozyt terminowy na kwotę blisko 9.000 USD, który zerwała w dniu 9 czerwca 2015r. (zaświadczenie banku k. 85).

Umową z dnia 15 lipca 2015r. zawarta z (...) Spółka z o.o. (...) Spółka komandytowa w K. zawartą przed notariuszem B. W. w K. (k. 20) pozwana nabyła prawo własności lokalu mieszkalnego położonego w Z. przy ul. (...) wraz z udziałami w nieruchomości wspólnej za kwotę 281.785,20 zł. Mieszkanie zostało zakupione za gotówkę w tym sensie, że pozwana nie zaciągała kredytu na jego zakup. Urząd Skarbowy nie prowadził w związku z taką formą zapłaty żadnego postępowania wyjaśniającego.

Pozwana jest właścicielką jeszcze jednego mieszkania na terenie Z., przy ul. (...) – otrzymała je w 2008r. w darowiźnie od swoich rodziców, którzy nadal w tym mieszkaniu zamieszkują. Poza tym pozwana nie posiada żadnego istotnego majątku. Jest właścicielką samochodu marki H. (...). Samochód ma już ponad dwadzieścia lat.

Pozwana i R. D. znają się od 2012r. Od kilku lat zamieszkują wspólnie – początkowo zamieszkiwali w Z. przy ul. (...), a następnie przeprowadzili się do spornego lokalu przy ul. (...). Prowadzili wspólne gospodarstwo domowe. Mieli osobne konta bankowe. Wydatki dzielili w ten sposób, że pozwana czyniła wszystkie opłaty za mieszkanie, zaś R. D. robił bieżące zakupy do domu. W przeciągu kilku lat wspólnie wyjeżdżali na wycieczki zagraniczne. Wyjazdy nie były bardzo kosztowne, każdy z nich płacił za siebie, wyjazd kosztował od 1600-2000 zł. za osobę. R. D. pracował i zarabiał miesięcznie około 15.000 zł netto. Pozwana nie miała wiedzy o wysokości jego dochodów. Od 2006r. był uzależniony od hazardu. Już w 2012r, miał około 300.000 zł długów, które regularnie spłacał. W 2015 r. zaciągnął kolejne zobowiązania kredytowe – na spłatę poprzednich kredytów i na wydatki związane z hazardem. Raty kredytowe wynosiły około 10.000 zł miesięcznie. R. D. płacił je regularnie do marca 2017r. kiedy to stracił pracę, a zarazem źródła dochodu. Pozwana nie miała orientacji w wysokości jego zobowiązań i celu na jaki przekazywane był środki z nich uzyskane – wedle jej przekonania R. D. spłacał kredyt zaciągnięty jeszcze w czasie trwania poprzedniego związku. Środki jakie przeznaczył na hazard od roku 2006 do 2017 wynosiły w jego ocenie około 2.000.000,- zł. W roku 2017 R. D. miał próbę samobójczą. Od tego czasu leczy się z powodu uzależnienia od hazardu.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 26 października 2018r. w sprawie III K 413/18 R. D. został prawomocnie skazany za czyn polegający na tym, że w okresie od 8 stycznia 2014r. do 9 stycznia 2017r. działając w

krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru przywłaszczył sobie powierzone mu pieniądze na szkodę (...) spółka z o.o. w Z. w ten sposób, że dokonał licznych wypłat środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku bankowym spółki przy użyciu powierzonych mu kart płatniczych i przeznaczył je na prywatne cele tj. czyn wyczerpujący znamiona przestępstwa opisanego w art. 284 § 2 k.k. w związku z art. 12 k.k. Przystępcze działanie R. D. polegało na pobieraniu rozmaitych kwot z rachunku spółki – z reguły stosunkowo niedużych, korzystaniu z tych pieniędzy, a następnie ich zwracaniu na rachunek spółki. Kwota wskazana w opisie czynu jako przywłaszczona, jest kwotą, której R. D. spółce nie zwrócił tj. różnicą pomiędzy sumą dokonanych przez niego bezprawnie wypłat i sumą dokonanych wpłat.

W toku tego postępowania w dniu 30 kwietnia 2018r. Prokurator wydał postanowienie o zabezpieczeniu zwrotu poszkodowanej korzyści majątkowej uzyskanej z przestępstwa, dokonując w pkt 1 zabezpieczenia na mieniu R. D. w kwocie 142.320,86 zł, a w pkt 2 dokonał tego zabezpieczenia poprzez ustanowienie hipoteki przymusowej na spornej nieruchomości domniemując, że mienie te należy do R. D. i domniemując, że środki na nabycie nieruchomości stanowiły jego własność, a zarazem korzyść osiągniętą z przestępstwa i zostały przeniesione na rzecz J. S. przed 15 lipca 2015r. (postanowienie o zabezpieczeniu k. 52).

Zażalenie podejrzanego R. D. na powyższe postanowienie nie zostało uwzględnione (postanowienie Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 27 marca 2019r., sygn. III Kp 423/18 k.58).

Pozwana nie złożyła zażalenia na postanowienie Prokuratora, bowiem nie otrzymała korespondencji zawierającej odpis postanowienia. Korespondencję tę odebrał R. D. i nie przekazał jej pozwanej, obawiając się z jednej strony jej reakcji, zaś z drugiej będąc przekonanym, że zdoła postanowienie wzruszyć w drodze własnego zażalenia.

Postanowienie Prokuratora w przedmiocie zabezpieczenia stało się podstawą dokonania wpisu hipoteki w księdze wieczystej lokalu. Pozwana złożyła apelację od postanowienia o wpisie. Apelacja została oddalona, a to z uwagi na ograniczenia wynikające z art. 626 (8) § 2 k.p.c., nie pozwalające na prowadzenie postępowania dowodowego w toku postępowania o wpis do księgi wieczystej (postanowienie Sądu Okręgowego w Gliwicach sygn. III Ca 1655/18 z dnia 7 maja 2019r. z uzasadnieniem k. 98 i nast.).

Pozwana początkowo nie wiedziała o uzależnieniu jej partnera od hazardu. Pomimo ujawnienia tej okoliczności i pomimo zdarzeń związanych z zajęciem mieszkania i toczącego się procesu nadal pozostaje z nim w związku. Jak sama spontanicznie zeznała na rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku ma za sobą nieudane małżeństwo z alkoholikiem, zaś R. D. jest w jej przekonaniu dobrym człowiekiem i przez cały okres ich związku był dla niej oparciem. Zdecydowała się kontynuować związek pomimo ujawnionych problemów.

Postanowieniem z dnia 6 listopada 2018r. ogłoszono upadłość R. D. (postanowienie Sądu Rejonowego w Gliwicach sygn. XII GU 558/18 k. 12).

Nie ujawniono w toku postępowania żadnych faktów wskazujących, iż R. D. przekazywał pozwanej środki na zakup mieszkania czy też dokonywał na jej rzecz darowizny.

Opisany stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dowody z przywołanych wyżej dokumentów, a także o dokumenty w postaci wniosku o ogłoszenie upadłości k. 13, dowodów wpłaty gotówki k. 111, historii rachunku R. D. k. 130 i nast. oraz w oparciu o przesłuchanie świadków R. D., D. G., P. S. (świadkowie przesłuchani na rozprawie w dniu 22 września 2020r. k. 195 i nast.), P. P. (świadek przesłuchany na rozprawie w dniu 5 listopada 2020r. k. 224) oraz przesłuchanie stron, ograniczone do przesłuchania pozwanej (k. 224 i nast.).

Sąd zauważył, iż Prokurator wydając postanowienie w przedmie zabezpieczenia oparł się na zeznaniach świadków, którzy zeznali „iż R. D. wspominał, że pieniądze, które przywłaszczył na szkodę spółki są praktycznie nie do odzyskania z uwagi na fakt, iż formalnie nie ma na siebie zapisanego żadnego majątku, który figuruje jako własność J. S., z którą jednak nie pozostaje w związku małżeńskim” (uzasadnienie postanowienia k. 53). Prokurator nie wskazał jacy konkretnie świadkowie złożyli takie zeznania. Wypowiedź o zbliżonej treści odnotowana jest w protokole

przesłuchania świadka P. P. z dnia 28 sierpnia 2017r. (karta 74 akt karnych). Brzmi on „R. mówił, że i tak nie mamy skąd ściągnąć od niego żadnych pieniędzy, ponieważ on nie ma nic na siebie, wszystko jest własnością jego partnerki J..” Przesłuchiwany w niniejszej sprawie świadek P. P. potwierdził przytoczoną wyżej wypowiedź, ale jednocześnie zaprzeczył aby R. D. kiedykolwiek mówił, że uzyskane z przestępstwa środki, czy jakiegokolwiek inne składniki swojego majątku, przekazywał swojej partnerce. Świadek zeznał, że nie wynikało to również z kontekstu wypowiedzi R. D. (zeznania świadka P. P. na rozprawie w dniu 5 listopada 2020r. k. 224).

Dokonując oceny przedstawionych przez strony dowodów w postaci zaświadczeń o stanie lokat pozwanej w poszczególnych bankach, Sąd zauważył, że częste zmiany dokonywane na tych lokatach i przenoszenie środków z jednych lokat na inne, znacznie utrudniają dokładne prześledzenie stanu posiadania pozwanej. Niemniej z dowodów wynika jednoznacznie, że najpóźniej w lutym 2014r. pozwana posiadała już środki odpowiadające w przybliżeniu cenie za jaką nabyła sporny lokal (lokata w (...) na ponad 229 tys. zł oraz depozyt w USD na blisko 9.000,-).

Sąd zważył co następuje:

Czynność prawna objęta powództwem głównym, a także czynność objęta powództwem ewentualnym miała mieć miejsce w okresie wcześniejszym niż rok przed datą ogłoszenia upadłości R. D., nie znajdują zatem do niej zastosowania przepisy art. 127 i 128 Prawa upadłościowego Powództwo opiera się w tej sytuacji o przepisy art. 131 Prawa upadłościowego w związku z art. 527 i nast. k.c. Przedmiotem zaskarżenia akcją paulińską (art. 527 k.c.) jest czynność prawna dłużnika, wskutek której osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową. Dokonanie takiej czynności przez dłużnika jest pierwszą i podstawową przesłanką zastosowania skargi paulińskiej. Ciężar dowodu w zakresie wykazania tego faktu spoczywa zgodnie z zasadą z art. 6 k.c. na powodzie, a przepisy art. 527 – 534 k.c. nie tworzą w tym zakresie żadnego domniemania.

Strona powodowa nie przedstawiła żadnych dowodów pozwalających przyjąć, że dłużnik (R. D.) dokonał jakiegokolwiek czynności prawnej, wskutek której pozwana osiągnęła korzyść majątkową. W szczególności dowodem takim nie jest postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia majątkowego wydane w postępowaniu karnym, skoro wynika z niego wprost, że opiera się ono na domniemaniu, a domniemanie takie w procesie wytoczonym ze skargi paulińskiej nie obowiązuje. Domniemanie przyjęte w procesie karnym prokurator podpierał zeznaniami świadków, przy czym zapisy w protokole przesłuchania świadka były na tyle nieprecyzyjne, że nie pozwalają na sformułowanie jakichkolwiek stanowczych tez, a po przesłuchaniu świadka P. P. w toku niniejszej sprawy w ogóle nie ma podstaw do przyjęcia, że R. D. przekazywał środki ze swojego majątku do majątku pozwanej. Dowodem twierdzeń przedstawianych przez stronę powodową nie może być także dokonanie wpisu zabezpieczenia majątkowego ustanowionego przez prokuratora w księdze wieczystej lokalu, a to ze względu na postanowienia art. 626 (8) § 2 k.p.c. Zgodnie z tą regulacją rozpoznając wnioski o wpis, sąd bada jedynie treść i formę wniosku, dołączonych do wniosku dokumentów oraz treść księgi wieczystej. Nie podlegają natomiast badaniu okoliczności faktyczne ujawnione w dokumentach będących podstawą wpisu, a co za tym idzie okoliczność czy doszło do jakiegokolwiek przysporzenia ze strony dłużnika na rzecz pozwanej nie była przedmiotem badania w postępowaniu wieczysto księgowym.

Całkowicie gołosłowne są zarzuty powoda dotyczące stanu majątkowego pozwanej i niemożności zgromadzenia przez nią samodzielnie środków na zakup mieszkania. Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, pozwana pracuje zarobkowo, prowadzi raczej oszczędny tryb życia, w bieżącym utrzymaniu korzysta z pomocy materialnej swoich rodziców, otrzymała od rodziców darowizny (mieszkanie, kwotę około 111.000,- zł), które stanowiły istotną część jej majątku. Już w lutym 2014r. posiadała na kontach bankowych środki odpowiadające w przybliżeniu cenie lokalu jaki zakupiła w roku 2015. Fakt, że posiadała te środki już w lutym 2014r. pozostaje w całkowitej sprzeczności z tezą, iż miałyby one pochodzić z przestępstwa jakiego dopuścił się dłużnik w okresie od stycznia 2014 do stycznia 2017r. Nie ma też żadnego dowodu aby dłużnik przekazywał pozwanej kiedykolwiek uzyskane w inny sposób składniki swojego majątku.

W tych warunkach, wobec niewykazania aby dłużnik dokonał czynności prawnej, na skutek której pozwana uzyskała korzyść majątkową tj. wobec niewykazania przesłanek zastosowania art. 527 k.c. Sąd oddalił zarówno powództwo główne jak i powództwo ewentualne.

O kosztach postępowania orzeczono w oparciu o przepis art. 98 k.p.c.

SSO Łucja Oleksy-Miszczuk